

7.9.2021

EOAK/2698/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Leena-Maija Vitie

TIETOPYYNTÖÖN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli sosiaali- ja terveysministeriön (jälj. myös ministeriö) menettelyä asiakirjapyyntönsä käsittelyssä. Hän esitti pyyntönsä 16.9.2017 ja asiakirja luovutettiin hänelle 16.4.2020.

Kantelija pyysi myös selvittämään, onko asiassa syytä epäillä virkavelvollisuuden rikkomista, ja jos näin on, onko teko ollut tahallinen tai tuottamuksellinen.

Kantelija toimitti 15.6.2021 täydennystä kanteluunsa. Tältä osin asia käsitellään erikseen (EOAK/4312/2021).

2 SELVITYS

Kantelun johdosta pyydettiin 27.4.2020 päivätyllä pyynnöllä sosiaali- ja terveysministeriöltä selvitystä ja lausuntoa. Kansliapäällikön sijainen, osastopäällikkö A ja hallitusneuvos B antoivat 24.6.2020 päivätyyn lausunnon ja selvityksen, jonka liitteenä oli hallitusneuvos C:n 18.6.2020 päivätty selvitys.

Ministeriöstä saadun selvityksen ja lausunnon mukaan kantelijan asiakirjapyyntö saapui sähköpostitse ministeriön kirjaamoon 16.9.2017, ja se ohjattiin hallitusneuvos C:n käsiteltäväksi. Pyydetty asiakirja oli Euroopan unionin komission antama lausunto, joka oli saapuessaan merkitty sanalla "LIMITED" eli rajoitettu. Lausunnon mahdollista salassapitoa selvitettiin komissiolta ja se ilmoitti 29.9.2017 lausunnon olevan julkinen. Asiakirja luovutettiin kantelijalle kuitenkin vasta 16.4.2020 hänen pyydettään sitä uudelleen.

Selvityksen mukaan hallitusneuvos C:llä oli syyskuun lopulla ja lokakuun alussa 2017 runsaasti valiokuntakuulemisia, minkä vuoksi asia jäi hoitamatta. Kysymyksessä ei ollut asiakirjan tahallinen salaaminen, vaan asiakirja jäi toimittamatta inhimillisen erehdyksen vuoksi. Asianhallintajärjestelmässä asia oli erehdyksessä merkitty ratkaistuksi, minkä vuoksi se ei ollut tullut esiin keskeneräisten asioiden seurannassa.

3 RATKAISU

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n 4 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamista koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Pidän perusteltuna, että asiakirjan salassapitoa selvitettiin ennen sen luovuttamista. Katson myös, että pyydettyjen asiakirjojen salassapidon selvittäminen voi olla sellainen laissa tarkoitettu erityistoimenpide, joka oikeuttaa kuukauden enimmäisajan käyttöön. Joka tapauksessa asiakirja olisi pitänyt antaa kantelijalle viimeistään laissa säädetystä kuukauden määräajassa. Tietopyynnön käsittely viivästyi kuitenkin olennaisesti kestäen runsaat kaksi ja puoli vuotta.

Katson hallitusneuvos C:n menetelleen lainvastaisesti siinä, että asian käsittelyaika ylitti merkittävästi julkisuuslain 14 §:n 4 momentissa säädetyn määräajan.

Asian käsittelyn yhteydessä ei tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella olisin katsonut aiheelliseksi arvioida asiaa rikosoikeudelliselta kannalta. Kantelija voi halutessaan omalla vastuullaan tehdä asiasta ilmoituksen poliisille. En kuitenkaan voi arvioida, olisiko ilmoituksella menestymisen mahdollisuuksia.

4 TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallitusneuvos C:lle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3 selostetusta asian käsittelyn merkittävästä viivästyisestä.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle. Lähetän päätökseni myös sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle.